

F 642

მედიცინა ნიადაკები

წიგნი მეშვიდე

სოკოვაძე
1922

შინაარსი.

გრიგოლ რობაქიძე—ავტომედალიონი.
გრიგოლ ზოდელი—უცხო თვალები შუშაბანდში.
პაოლო იაშვილი—ლილი მეუნარგიას.
ლევან ასათიანი—სეზონი უიმედო მგზავრობის.
ტიციან ტიბიძე—ცხენი ანგელოსით.
ელენე დარბანი—ცისფერი ქოლგა.
სერგო კლდიაშვილი—Natur morte.
კოლაუ ნადირაძე—მგზავრობა მალაელთან.
ვალ. გაფრინდაშვილი—საფირონი-აშორდია.
ვალ. გაფრინდაშვილი—დეკლარაცია.
ტიციან ტაბიძე—ორპირის ოქროპირი მალდარორი.

რედაქტორი—ვალერიან გაფრინდაშვილი.

ამწეობი—ვიქტორ მახვილაძე.

მემანქანე—იპოლიტ ჩიხლაძე.

გრიგოლ რობაქიძე.

ავტობიოგრაფია

პასუხად პაოლოს

ჩემი ღერბია დიონისოს მედალიონი.
ცეცხლით სწვრია: მოხარული საშურო ხმაღზე.
ჩემთვის ყვაელობს სიხალისით თვით ალიონი
და მელის მუდამ მზიურ საქმროდ მე სილამაზე.

დღეს დაღვენთილი დათენთილი თუ ვფიქრობ სხვაზე
დღეს თუ არ ლაღობს ჩემთვის ნელი თეთრი სიონი:
იციღდე მისთვის: რომ ავღესო სანატრიონი
და ქვეყნის ბედი გადავტეხო ჩემს ხერხემაღზე.

ჰელადას შვილი ვარ ერთგული მე „ამორ ფატის“
სავენებო სხვერზლად გამზადილი ვით სავესე თასო.
და თუნდ რაინდი ცხოველი მზე სულ დაიფუტოს:

თასზე თასს ვამსხვერვე რომ ავმართო კიდევ ათასი.
თავაღებული: მე სარკვე ვარ ყველა თვალების
და მასკა ჩემი ქერქი არის მხოლოდ ცვალების.

1917, ეკენისთვე,
კაფე „ინტერნაციონალი“.

გრიგოლ ჯოდელი.

რუსთ თვაღუში მუშაზანღში.

იყო ის გაზაფხული, გაღურჯება ზღვაური.
ფიქრი დაგვიანებით აღარავის ელოდა.
თქვენ შუშაზანღს ავსებდით პიანინოს ხმაურით,
პიანინოს ხმაურით და თან ნაზათ მღეროდით.

და მესმოდა ეს ხმები გამოუცნობ მოტივად.
მე სარკმელთან შეეჩერდი, სიზმარი დავიჯერე.
თქვენ ისე გადმომხედეთ, როგორც ლედი გოდივა,
როგორც ლედი გოდივა და სულში დავიჭერი.

ვაკლო იაშვილი.

ლილი ბუქნატგისა

პატარა ბალიშს დაეცა ცრემლი
პატარა ფილტვებს მიეპარა ქლექი და ხველა...
ჩამოწყდი როგორც ყვავილი ტყემლის,
შენ, რომ იყავი საიდუმლო და ქიანჭველა.

სამარადისო ნისლს დაუბრუნდი.
მაგრამ მგზავრობას შენსას ჰქვია: ბავშვის სიკვდილი.
ასე მგონია ფუტკარის გუნდი
დაესეოდა შენს მკვდარ სხეულს, ტკბილ სხეულს—ლილი

შენ ბავშობიდან გელოდენ ცაში.
ჩვენც მოგელოდით: გაშორება უფრო ძნელია.
მაგრამ მე მჯერა თავის საბანში,
შენ მიგიღებენ ბეატრიჩე და ოფელია.

13. 10. 22.

ლევან ასათიანი.

საბთონი უიშედო მგზავრობის.

წეროების ხმა (უღმობელი მოვა ზამთარი)
წუხელი ცაზედ მიფრინავდა მწუხარე გუნდი
რა გულსაკლავი დანანებით იყო გამთბარი
უკანასკნელი დაძახილი: კიდევ დაბრუნდი.

ეს იყო ღამე უკარსკლავო და უშავესი
(სული ნოტიო ოცნებათა ფერისცვალებით)
როცა ყვავილთა სურნელება და ეგ თვალები
მენატრებოდა ეგ თვალები მუქ-მუშავაზი.

წეროვ, ოდესმე მეგობარი მყავდი იმედით
მარად ძვირფასო, უნაზესო და მადლიერო
ოჰ, ასეთ იღბალს არასოდეს არ ვავიმეტებ
მე, პოეზიის ფეხშიშველი კაბალიერო:

იქნებ სიმღერა გაიგონო ჩქარა გედური
მაშინ ოცნებებს გადავყვები ქარში, ავდარში
(საყვარელ ქალის მოშორებით ვარ უბედური)
ასეთ ზამთარში ნუ დამტოვებ, ასეთ ზამთარში.

ტიციან ტაბიძე.

ცხენი ანგელოსით.

თავი პირველი.

აპოკალიპსის თეთრი იმედი.

გზა შორეული

ქიმიერია, ქალდეა, ჟღალი კავკაზი.

საქართველოს ბედს

მხოლოდ ცხენით თუ დაეწევი.

მორბიხარ თეთრი—მარტო იმედი

ცხენი ანგელოსით.

გზას შორეულს რა გაიარდა?

ერს ამორჩეულს ჩამორჩებოდი

რომ ცხენით არა...

ჩვენ პოეტებიც, თუ ვართ დღემდე

შენი ამარა.

რა გაიარდა ამ ჭაობებს?

ორპირში ყანჩაც ეფულობა

სდგას მარტო ეკლესია

თეთრი გიორგის

და მამის გულზე

აბჯენია მაგარი მუხლი

გაფრენილ ცხენის.

ყოველი ღამე მატირებდა

ქალდეას ზეცა.

ჭაობის სვეტად

დასდგებოდა მალიარია.

მე სამუდამოთ გავაღმერთე

ერთი არია.

დაიმახსოვრებს ამ სიმღერას

ჩემი სამშობლო.

მე აქ ვიხილე პირველად ყრმამ

ყრმა უკვდავი

აპოკალიპსის თეთრი იმედი

ცხენი ანგელოსით...

20 ოქტომბერი 1921 წ.

ქ. თფილისი, სასახლე პოეტების.

ელენე ღარიანი.

ცისფერტი ქალგა.

მე სოფლის ამბავს შენ მოგიყვები,
(შენ რომ ჰკოცნიდი ტუჩების კიდეს;)
ისე დაზდილან ჩვენი იხვეები,
რომ პებლობა დაიწყეს კიდეც.
შემომეჩვიენ ჩუმი მტრედები.
თმას მიხილავენ ლურჯ ნისკარტებით.
ამ სიყვარულით ნაიმედები,
თავს ვიმშვიდებდი სოველ ვარდებით.
ვკითხულობ ვაჟას, ვიძულვებ პოეს,
ვნატრობ სუსხიან მწარე ამიდებს;
ზურგს ვუფხან დღისით პატარა ხბოებს
და საღამოზე ვიფერავ თითებს.
ვწოვ ყურძენს, როგორც მკივანა ბზიკი,
ტყეში ვნახულობ მე წითელ სოკოს;
ხან მღვრიე მაჭარს ვსვამ რგვალი ჭიქით,
ხან ვგავარ სოფლის მკერდ-სავსე გოგოს.
წვიმაში ვარჩევ სიმინდის ტაროს
და ლამაზ ტაროს ვაკოცებ უცებ,
მერე კი ვათევ ღამეს უმთვაროს,
და იჭვით სავსე გულს არ ვახუცებ.
სექტემბერი.
სოფ. ავღვეი.

სერგო კლდიაშვილი.

Natur morte

ობობას ქსელივით კიღია ქსოვილი ფანჯარაზე.
კედლებს იქით ღამეა და გახელებული ქარი. ცოცხლებიან
თეთრი ლარნაკები, გამშრალი კათხები, ძველი სურათები
და თაროებიდან გადმოდიან ფრთხილი ნაბიჯით.
მორიდებით გადაივლიან ხალიჩებს და სარკეების
უფსკრულებში გადაიხადავენ. ეძებენ წარსულს მის
უსაზღვროებაში სადაც შენახულია დრო და სთვლემენ ლანდები.
ჩუმი შრიალი გაისმის სარკეებში. იმღვრევა მათი
სიწმინდე და გადასული მაყრიონები ჩქარობენ
ნაპირების გადმოსასვლელათ.
ქარივით გადმოლახეს სარკეების ჩარჩო და ჯარასავით
დატრიალდა ჩემი ოთახი, მიმჯაჭვავს დრო უსახელო
და ველი შემოვა უცხო ძლიერი, მოვა როგორც
ახალი მოციქული და დაუზოგავი გამაკრავს ჯვარს.

გამგზავრება მალაქულიან ერთად ჩქარს
დაშადილის დღეს 24 თებერვალს

წიგნიდან „ყვითელი მალაელი“.

შენ კიდევ ერთხელ გადმოლახავ შუშას კვამლიანს
და მოხვალ ჩემთან, მეგობარო უკანასკნელო,
იტყვი, „დავშორდეთ ამ ქვეყანას მაცდურს, შხამიანს,
წავიდეთ ერთად, არ იქნება ეს გზა საქნელო.

შენი აქ ყოფნა მისტიური თავდება ახლა,
ვუდარაჯებდი ღამეებით მე შენ ოცნებას;
უხსოვარ დროთა უფსკრულებით მე შენ გეახლე,
დავემორჩილოთ გარდაუვალ განგების ნებას.

გავშალოთ აჭრა, გავიაროთ სუყველა ზღვები,
ყველა ვარსკვლავებს გადავშორდეთ! ო, ჩქარა, ჩქარა!
მარადისობის მოახლოვდა ცივი საზღვრები
და უკვდავება შემოგვერტყა ცეცხლიან ქართ.

გააღე თვალი, დაიბრმავე ცქერა მშვიერი:
შენ დღეს იხილავ ამ სამყაროს სახეს დაფარულს,
უკვე აინგრა გრიგალებით ღამის ჰაერი,
ნულარ იგონებ მარტოობას, ცრემლებს დაღვარულს.

ღამის მელანი შემოადგა ტორტმანით მინებს;
გვემშვიდობება მანეკენტა ნაზი კრებული,
მათი ძახილი იღუმელი აღარ გვაშინებს,
და ჩვენ ფანჯრიდან გადავდივართ გაფითრებული.

მალერიან გაფრინდაშვილი.

საფირთონი-ამორღია.

დღეს მუცელმოგვი საფირონი, როგორც ქიმერა,
ოქროს სცენიდან გაფითრებულ პარტერს ამონებს.
ის ერთი წუთით წარმოიდგენს თავს ცრუ იმერად,
მიესალმება ლორნეტის ლოტრეამონებს.

ლოყებში ჩადგმულ ნაგებიდან იცქირებიან
კურტიზანკები და პარტერიც, ალბად, წყალშია.
თეთრი გედები ორკესტრიდან ბლომათ ჩნდებიან
დი ერთი სკრიპკა ნისკარტების კარნავალშია.

თვით კლეოპატრა არომატის ნიღაბით მოდის...
ცრუ აზნაური—საფირონი უტყვი გახდება.
დაქორწინება ქიმერების იქნება როდის?
როცა ეს წუთი რუბინებით დაირახტება.

დედოფალს ბეჭედს საფირონი იქ შესთავაზებს,
მარა სურნელში იმალება ვიწრო თითები.
ის მიუგზავნის დაუგეშავ მეფურ გავაზებს,
რომ კლეოპატრას მოაგონდეს სხვა ჯირითები.

შორ აიენიდან ამხნევებენ იმას მგოსნები
და საფირონი დაიჩოქებს, როგორც სალოსი.
სახე არ ჩნდება იმ სურნელში ნასხივოსნები,
ხოლო ხმა ისმის გაყინული სატრფიალოსი.

ზღვის სერაფიმი—კლეოპატრა განიავდება,
მაგრამ დარჩება დათოვლილი მისი ხაზარდა.
ატირდებიან პოეტები ედგარის ვარდა.
ნიღაბიანი საფირონი იწვის, ბრმავდება
და გრიგალივით დაეშვება ხანძარის ფარდა.

გალეკიან გაზრინდაშვილი.

ღეკლარაღია.

(ახალი მითოლოგია.)

პანი მოკვდა. გაიმარჯვა ქრისტიანობამ. მაგრამ პოეზია მთელი საუკუნეების განმავლობაში სარგებლობდა მითოლოგიური სახეებით, თუმცა არ სჯეროდა ეს მითოლოგია.

ავრორა, არტემიდა, ათინა, გება, ზევესი, აპოლონი, გელიოსი, ნებტუნო, ორფეოსი, ევრედიკა, აქილესი, ჰერაკლი, ნიობეა, მშვენიერი ელენე, პარისი დიდხანს ამშვენებდნენ პოეზიას და დიდ სამსახურს უწევდნენ მას.

მითი თანდათან გადაგვარდა.

ქრისტიანობამ დაიპყრო ხელოვნება. დადებითი გავლენა ქრისტიანობის განსაკუთრებით განიცადა მხატვრობამ. ნამდვილი ჭეშმარიტი მხატვრობა შექმნა ქრისტიანობამ (რაფაელი, მიქელ ანჯელო, ლეონარდო და სხვები). დანტეს „ღვთაებრივი კომედია“ არის ქრისტიანობის ენციკლოპედია. ხუროთმოძღვრებაში ქრისტიანობამ შექმნა გოტიკა. (Notre Dame). მთელი რომანტიზმი ქრისტიანობით არის წარმოშობილი (ძიება ცისფერი ყვავილის).

შეიძლება ითქვას, რომ ელლინურმა მითოლოგიამ მეტი სახეები და სახელები მისცა პოეზიას, ვიდრე ქრისტიანობამ. ამ შემთხვევაში პოლიტიკაში უფრო ნაყოფიერი გამოდგა პოეზიისთვის, ვიდრე მონოტიკაში. ქანდაკების და პოეზიის განვითარებაში ელლინურმა მითოლოგიამ გადამწყვეტი როლი ითამაშა, როგორც მხატვრობის განვითარებაში ქრისტიანობამ. ყველაზე უფრო დიდი მითი ახალი დროის იყო ქრისტე. ქრისტიანობის პირდაპირი გავლენით დაიწერა „ღვთაებრივი კომედია“, მისტერიები, კლოპშტოკის „მესსიდა“, მილტონის „დაკარგული და დაბრუნებული სამოთხე“, დოსტოვესკის რომანები. ქრისტიანობამ შექმნა თავისი საკუთარი მითოლოგია, რომელმაც გაამდიდრა ხელოვნების შინაარსი და აღმოაჩინა მარადისობის პერსპექტივა.

თანამედროვე პოეზია ნაკლებათ ხმარობს წარმართულ და ქრისტიანულ სახეებს. დღეს პოეზია ქმნის რეალურ სახეებიდან სიმბოლოებს, ქმნის ახალ მითებს. წარმართულმა და ქრისტიანულმა მითოლოგიამ დაკარგა თავისი კავშირი ჩვენ შეგნებასთან და პოეტიკ სხვა ობიექტებს ეძებს თავისი შემოქმედებისთვის. ძველი მითები არაღის არ სწამს, იმავე დროს ჩვენ გვინდა მითი, ჩვენ გვწყურია მითი.

დღეს პოეზიაში თვალსაჩინოა ერთი ხაზი, ერთი ტენდენცია, რომელიც თანდათან უფრო პოპულიარული ხდება.

ძალიან დიდხანს პოეტების ბიოგრაფია, მათი ცხოვრება და პიროვნება ნაკლებათ აანტერესებდა ნკითხველ საზოგადოებას და თვით პოეტებს. მთავარი ყურადღება მიპყრობილი იყო პოეტის შემოქმედებაზე.

პოეტი თავის შემოქმედების გარეშე იღვას. დღეს კი პოეტის პიროვნება ინტენსიურ ისტერესს იწვევს, იწერება ცალკე მონოგრაფიები და პიესები ჩატერტონზე, პუშკინზე, შექსპირზე, სადაც მათი ცხოვრების ყოველი დღე და წელიწადი შესწავლილია მათ შემოქმედებასთან ერთად. ძალიან გვიან მიხვდნენ რომ ლირი, მაკბეტი, გამლეტი, არიელი და კალიბანი შექსპირის ორეულები არიან.

ხშირად პოეტის ცხოვრება ორიგინალურია არა ნაკლებ, ვიდრე მისი პოეზია.

ტყვილად იკარგებოდა პოეტის ბიოგრაფია და სახელი.

თანამედროვე პოეზიას სურს გამოიყენოს პოეტის ბიოგრაფია და მისი მაგიური სახელი, რომელიც არის მისი შემოქმედების სარკე და ეკვივალენტი.

დღეს პოეზიაში საბერძნეთის ღმერთების ადგილს იჭერენ პოეტები. ჩატერტონი, რემბო, ბესიკი, მაჩანელი, გოფმანი, ვილიე დე-ლილ ადან არა ნაკლებ აღაფრთოვანებენ პოეტის ოცნებას, ვიდრე ზევესი და აპოლონი, აფროდიტე და ათინა. წინანდელი პოეტები—გარდაქმნილი დროის და სივრცის ჯადოქარობით უნდა გახდნენ არა მარტო დრამატიულ და ეპიურ, არამედ ლირიკულ სახეებათ.

თუ წინათ პოეზიაში იყო აპოლონი, ახლა არის გიოტე, თუ წინათ იყო მედუზა და გორგონა, ახლა არიან ედგარი და მალდარორი, არის სიფილისი და ბოვემა.

თუ წინათ პოეზიაში იყო ოლიმპი, ახლა არის წიწამური, ბარნამის ტყე, თუ წინათ იყო სცილლა და ხარიბდა, ახლა არის მაკადამი, თუ წინათ იყვნენ აქილესი და ჰერაკლი, ახლა არიან ოფელია და გამლეტი. ის, რასაც მე ვამბობ სრულიად არ არის მოულოდნელი. აქ არის პირდაპირი ანალოგია ყოფილ ფაქტებთან. წინათ პოეტი—შთაგონებული იყო ელლინურ და რომაულ ღმერთებით და გმირებით, ახლა ის შთაგონებულია წარსულ პოეტების ფანტასტიურ სახელებით. წინათ პოეტი შთაგონებული იყო ორფეოსით და ევრედიკით, ახლა ის შთაგონებულია ბეატრიჩესით და ალიგიერით. „ღვთაებრივ კომედიაში“ ვირგილიუსი ბეატრიჩესთან ერთად მომქმედი პირია.

ღმერთების ადგილს იჭერენ პოეტები და ძველ ანტიურ გმირების ადგილს იკავებენ ახალი გმირები (ოფელია და ჰამლეტი).

ამნაირად იქმნება ახალი მითოლოგია, რომლის გმირები არიან არა ღმერთები, არამედ პოეტები და მათგან შექმნილი მანეკენები.

სრულიად არ არის საჭირო, რომ პოეზია ამოიწუროს პოეტების სახელებით, ეს სახელები, როგორც მითები, ძვირფასია, მაგრამ პოეტს შეუძლია შექმნას ახალი მითი (აშორდია, ირრუბაქიძე, ელენე დარია-ნი, ორპირი). ახალი მითის შექმნა უფრო ძნელია და მას მეტი ღირებულება აქვს.

ლირიკამ უნდა გამოიყენოს ყველა საოცნებო სახელები: ისოტრიული,

გეოგრაფიული და ლიტერატურული, ქალაქების, ძვირფასი ქვების სახელები და შექმნას ამ სახელებიდან ახალი მითები.

II.

პოეტის სახელი ანათებს ლირიკაში, როგორც მეტეორი. ეს შეიძლება ყველაზე ადრე იგონო ტეოფილ გოტიემ—პირველმა პარნასელმა და ბოდლერის მასწავლებელმა. ლეგენდარული სახელები, როგორც ქიმერები სდარაჯობენ პოეზიას. ასეთი სახელები, როგორც ბართლომეს ღამე, საფირონი, პათოსი, ერესეფესერ, სტრადივარიუსი, კალიოსტრო უფრო აღვიძებენ და ახელბენ ფანტაზიას, ვიდრე დიდი ურავანები. საჭიროა სახელი. უსახელო და უავტორო პოეზია პრიმიტიულია. ახალი მითოლოგიის შექმნაში დიდი როლი ითამაშეს „ყანწელებმა“. სახელების პოეტიკა და ახალი მითოლოგიის პრინციპები შეგნებულად აღიარა და გამოაცხადა პირველად ამ სტრიქონების ავტორმა (წერილი: სახელების მაგია—„მეოცნებე ნიამორები“—წიგნი მეექვსე; ლექსები: „ჯვარისწერები დაისი“, „დაისი მესამე“) ყანწელები ხშირად ახსენებენ ლექსებში ფრანგი პოეტების სახელებს, რადგანაც ქმნიან ახალ მითოლოგიას.

ამ ახალი მითოლოგიის მასკარადში „ყანწელებს“ დიდი გაბედულობით შეჰყავთ ერთმანეთი, (პაოლო იაშვილის ლექსი—ალი არსენიშვილს). შეიძლება ეს პირველი მაგალითი იყოს მსოფლიო პოეზიაში, როდესაც პოეტებმა მოინდომეს პირადი მეგობრობის გახლაპრება, როდესაც პოეტებმა გარდაქმნეს ინტიმობა პოეზიათ და თავის ინტიმურ გრძნობებს მისცეს უნივერსალური ლირიკის ხასიათი. (ქალდეა, „თფილისის ხერხემალი“). ინტიმობა არის ხაზი, რომელიც განსაკუთრებულ ადგილს ანიჭებს „ყანწელებს“ მსოფლიო პოეზიაში. ტიციან ტაბიძის სონეტი „ვალერიან გაფრინდაშვილი“ არის ახალი მითოლოგიის შედეგრი. იგივე ითქმის პაოლო იაშვილის სონეტზე: „ტიციან ტაბიძე“. სონეტის დრამატიზაცია უთუოდ „ყანწელების“ დამსახურებაა.

კოლაუ ნადირაძემ შექმნა პოეტის—მანეკენის მითი. „ყანწელების“ პოეზია (კოლომბინა—ნინა მყაუშვილი, ტანიტ, ალკა, მიწიშვილის ჩიბის) არის ბრწყინვალე განთიადი ახალი მითოლოგიის, რომელიც შემდეგში ზეტ განვითარებას მიიღებს. შალვა აფხაიძე თავის „ეპიტაფიაში“ იგონებს ყანწელების სახელებს სიკვდილის წინ. სერგო კლდიაშვილმა წერილის პოსტ—სკრიპტუმი გადააქცია მინიატიურათ და აღსარებათ, რომლითაც ის მიმართავს „ძვირფას სანდროს“ (სანდრო ცირეკიძეს). ქართული მინიატიურის უნაზესმა მოცარტმა სანდრო ცირეკიძემ გამოაცხადა სათაური შემოქმედების სინონიმით, სათაური, როგორც სახელი, როგორც პოეტურ შემოქმედების კალენდოსკობი.

გიორგი ლეონიძემ დასწერა „ყანწელების“ გენეალოგია, სადაც მოცემულია გვარების ესთეტიკა და ქიმერიადა.

მაჩაბელი—უგზო-უკვლოდ დაკარგული შემოდის პოეზიაში, როგორც მითი.

თავისმკვლელები საგანელი, გრიშა აბაშიძე ქართული პოეტური მითოლოგიის გმირები არიან. როგორც ტომას ჩატერტონმა გამოიგონა მე 14 საუკუნის პოეტის როულის მითი, ისე ერთმა თანამედროვე პოეტმა გამოიგონა ელენე დარიანის მითი.

ქართულმა პოეზიამ უნდა შექმნას რუსთაველის მითი.

ყანწელები არ უცდიან მომავალ პოეტებს, რომელნიც გააზღაპრებენ მათ, როგორ ღმერთებს და გმირებს და თვითონ შეჰყავთ პოეზიაში ერთმანეთის პიროვნება, როგორც პოეტური სახე, თვითონ ქმნიან ერთმანეთის მითებს და სიმბოლოებს. მათი იდეალია ფანტასმაგორია და მითი.

ბოდლერმა დასწერა მთელი გამოკვლევა ცნობილ ოპოზაზე დეკენსიზე და მხოლოდ ტიციან ტაბიძემ შეიყვანა პოეზიაში დეკენსის ყვითელი მალაელი („ბირნამის ტყე“). დიდი გაბედულობის შედეგია ეს მოჩვენება: „და ოფელიამ თვალი მოაგლო, ვალერიანმა გამოლტეს გაარტყა“.

„დაისების“ ავტორმა მოიწვია თვითონ დეკენსი დაისების მასკარადში. (მოხეტიალე პარადიში).

ფრანგი პოეტები ყანწელების ლექსებში მეორე დაბადებას და მეორე ყოფნას განიცდიან სიკვდილის შემდეგ.

ეს ახალი მითოლოგია არის და უეჭველად იქნება ძლიერი საშვალე-ბა ახალი პოეტური სახეების, სიმბოლოების, მითების და ახალი პანთონის შექმნისათვის.

ტიციან ტაბიძე.

ორპირის ოქროპირი მალღატორი.

მინდოდა ყოფილიყო ეს ავტოპირტრეტი. ან პრელიუდია იმ ეპოპეის, რომელსაც შემდეგში დაერქმევა სახელად „ტიციან ტაბიძე“.

ეპოპეის დაწერისთვის გომერი არ არის საჭირო. ანდრეი ბელლიმ ჩვენ დროში პირველად დაამტკიცა, რომ პოეტის პიროვნება თვითონ ეპოპეა, თუ მონდომებს თვითონ ამის დაწერას; მაგრამ დღეს სხვა რკალეებში იხსნება ეს მოხსენება და რასაკვირველია შორიდან იქნება დაწყება. რაც არ უნდა იყოს საქართველოში პოეტს არ უხდება თავის თავზე ლაპარაკი, სხვა ბევრ სათნოება თუ ზრდილობასთან ყველაზე უფრო ამას ავალებს ტრადიცია. პირადი ინტიმი, თუნდა ლირიკაც ხანდისხან მეტია; შეიძლება ყოველთვისაც თუ აგრეთვე ტრადიციებზე მივა საქმე.

ორპირი—ეს ძველი სახელია. ოდესღაც აქ იტვირთებოდნენ შუა ზღვისკენ მიმავალი გემები, სიმიდით, წაბლით, ყავრებით და ბევრი კიდევ

სხვა საგნებით, რომელნიც ეხლა გამოვიდნენ ხმარებიდან. დღესაც ამ ადგილს დარჩენილია დანგრეული სანაოები და დიდი ბელღები. სხვა დროს როცა ორპირის მართლა ისტორია დაიწერება—მაშინ იქნება მიშველება რომელი და ბერძენი ავტორების ფაზისის ადუღებაზე, და ბევრი რამ მართლა საინტერესო შეიძლება გამოჩნდეს მაგრამ დღეს ამ მხარეს ანათებს მარტო მალაიარია და შეიძლება მარტო ამისათვისაც იყოს გამართლებული პოეზიაში. ეს რაც შეეხება ორპირს, ოქროპირს კი რაც შეეხება, ესეც ადვილი ასახსნელია, განსაკუთრებით საქართველოში, სადაც არ არის სხვა პირი გარდა ოქროსი, და განსაკუთრებით პოეტებში, ამიტომ შეიძლება ეს ასახსნელი არც კი იყოს, მით უმეტეს რომ ეს სრულებითაც არ არის მეტაფორა. მთავარი საქმე, მაშასადამე არის მალდარორი.

მაგრამ ეს სიტყვა სრულიად არ არის ქართული. არც ეს მოვითხოვება ვინმეს უთუოდ იცოდეს მალდარორი. მალდარორი პოეზიის თუ ლიტერატურის ისტორიაში ისეთი პიროვნებაა, როგორც ჰამლეტი, და როგორც ფაუსტი. ლოტრემონის იმ წიგნს, სადაც პირველათ აღაპარაკდა მალდარორი, ჰქვია „Poesiae“.

ავტორები, რომელნიც გულწრფელად არიან განწყობილი ლიტრემონთან, ამბობენ, რომ მთელ საპალნე ტომებს წმიდა და დასრულებულ წიგნებისას არ გაცვლიდნენ ამ სომნანბულა პოეტის ნახევრად შესლილ სტრიქონებზე. პირადათ მეც ყველა მონოლოგებს ყველა ტრაგედიებისას არ გავცვლიდი ამ ყვეთელ გომბეშოს ატირებაზე, რადგან ეს არის კოსმიური ორეული თვითონ პოეზიის, პოეზიის გილიოტინაზე; სადაც ჯალათი თვითონვე პოეზიაა. ხომ ყოფილა ასეთი მაგალითი, რომ ჟამიანობის დროს თვითონ აბატი უკითხავდა თავის თავს განსასვენებელს... ასეა პოეზიაც ჟამის დროს.

ამ შემთხვევაში მალდარორი ვასილგამია, მაგრამ პუშკინის დროს მეორე ხმაც ჰქონდა პოეზიას, ხმა მერის.

იყო დრო, რომ პოეზია ერთად ერთი ხმა იყო ღმერთისთვის, მაშინ პოეზია ღვთიურ შთაგონებით, ღვთიურ სიხარულით და სიყვარულით დიბადა. ეს არის თუნდა გეზიოდის კოსმოგონია, შემდეგ პოეზიაზე უტკებესი სიტყვა ლესბოსი ანაკრეონი, ალკეი, საფო, რომის მხედრებზე უფრო ისმის რომის პოეტების ლექსების თქარუნი და ფოლადის ადუღება და შემდეგ განცხრომილი ალექსანდრია, რომელსაც მართლაც ვინ იტყვის რა იყო (მამია გურიელი). კიდევ შემდეგ დანტე, ზაირონი, გიოტე—და მართლაც ხომ გადავიდნენ ეს ხალხი ღმერთებში, და აქ ბეატრიჩეს, მანფრედის და ფაუსტის მაგიერ ლაპარაკობს მალდარორი თავის გაუთავებელ მონოლოგს. გამეორებაა, მალდარორი დღეს პოეზიის კოსმიური ორეულია. დღეს თვითონ პოეზიას დაემართა მალაიარია. პოეზია აფრა გატეხილი არტურ რემბოზს მთვრალი ზომალდია. იქ, ძირს, სადაც იხრწნება ლევიანანი; სადაც ხეებზე

გველებს სწიქნიან ბალღინჯოები, და ოთხმოც ლიეზე ისმის ჭიხვინი, როცა მალშტრამს ამაკებს გიპოპოტამი, პირველად აქ გატყდა პოეზიის ხერხემალი.

რასაკვირველია ხანძარით განადგურებულ სახლის სოროებშიაც სცხოვრობენ თავგები, რომელთაც ვერც კი გაუფიქრებია ცეცხლის სისასტიკე, მაგრამ როცა გამოვლენ სოროებიდან ხომ გაიგებენ და შეხედავენ გადაშვარ დიდ ბუდეს. დღესაც არიან ნუგეშისანი პოეტები, პოეზიის გარეშე, მათ ხომ არც მალდარორის მონოლოგი შეეხება. პირველად ედგარ პომ იგოძნო ეს მიწის ქვეშ გახმორებული დარღვევის ტალღა მაგრამ მისი მატემატიკის გონება ამას არ შეუშინდა, რადგან მისთვის სულ ერთი იყო; ის როგორც ჩინელი სახლს წაღმაც ააშენებდა და უკუღმაც, მაგრამ უკვე ცხადი იყო, რომ „დანგრეულ ეშერის სახლი“-ს დანგრევის შეჩერება შეუძლებელი იქნებოდა.

(პიუსმანის „Наширот“ მატემატიკურის სისწორით გამოდის პოს ეშერის სახლიდან). მალდარორზე წინ ადამიანური ერთ ამაზე ლაპარაკობს გერცოგი დეზესენტი, როცა აპოკალიპსის კონფულსიებით კითხულობს დაწერას „Великий епифилис“.

ეს წიკნი დიბოლის პრესია ლათინურ რასსის, ამ პრესში პოეზიაც გავიდა.

ერა კეთილშობილი და მაგარი პოეზიისა გათავდა. ვერლენმა მოითხოვა პოეზიაში ღორსაც ჰქონოდა ადგილი. და დღეს პოეზიას დაეუფლა მალდარორი.

შუბლ გატეხილი მონანიებული ვერლენი ატირებული ჯვარცმასთათ „O, mon Dieu“ მეორე თვალთ უყურებს მალდარორის ყვითელ თვალს. ბევრ გულუბრყვილო პოეტისთვის მაგალითად სასოწარკვეთის და შიშის უდიდესი სიმბოლოა პოეს „ყორანი“. მაგრამ იმისთვის, ვინც ერთხელ მაინც თვალში შეხედავს მალდარორს, „ყორანი“ იმ უბრალო ბოსტნის ჩიტების საფრთხობელათ იქცევა, რომლისაც არც ბავშვებს ეშინიათ, არც ჩიტებს.

და მაგარი ტერორი, ყველაზე უფრო მწუხარე და დამღუპველი სდგას მაინც მალდარორი, რომელსაც ვერავენ შებმას ვერ გაუბედავს.

ოხ, ეს ლამეები დილიქანის სახურავზე
მე ალბათ იმით გავთავებ, რომ ციება შემიყრება.

დილიქანის სახურავზე აკანკალებული ლაფორგი, თვითონ პოეზიას ალაპარაკებს ამ სიტყვებით. მართლაც იმით გათავდა, რომ დაემართა ციება. აქვე მეორე თვალსა და თვალს შუა დაწერილი ოფორტი.

- ის, როცა კვდება,
- სადაა რეკვიემი?
- ჩემო ძვირფასო
- ის არ იქნება.

ლაფორგმა მაინც დასწერა ეს რეკვიემი: „სამგლოვიარო მარში დედა-

მიწის სიკვდილზე“, სადაც გამოტირებულია: მონასტერები, კატორღა, ჟამი, შიმშილის ბუნტი, საროსკიპოები, გეგელის ჭკუა და თვითონ პოეზია, და მოაღერსე სონეტი.—ამის შემდეგ არაფერი არ რჩება და ყველაფერი ილუპება იმ კუბოში, რომელსაც ჰქვია დედა მიწის ბურთი, რომელიც მირბის უხსოვარ სიბნელეში, სადაც არის მხოლოდ სიშავე, და სიჩუმე, სადაც არ არის არც მოწმე, არც თვალი და არც შეგნება. და მნათობების ოქროს რქებიანი კორტეჯი—ტრაურით უკურებს ამ დაბნელებას. ლაჭორგი პირველი პოეტი, რომელიც აიტანა ცხელების კანკალმა, მთელი მისი პოეზია—ეს გადაკრული სიტყვებია ქრუანტელის. ეს სიტყვებიც პოეზიას ეკუთვინის.

ახ, ქალბატონო, სადა გაქვთ თქვენ ან სირცხვილი და ან სინდისი სრულიად არ გაეხართ მონა ღიზას
ისე კი იღებთ მის სახეს
და გინდათ ქვეყანა გაავსოთ სპლინით.

ეს არის ირონია პოეზიის:
ხშირად მართალია არის პირდაპირი ატირება.
ნამდვილი Miserere, ღვთისმშობლის ეკლესიის ფანჯარაში დიდი როზეტის ატირება—მაგრამ ყველაფერს ფარავს, როცა ბულვარებში გაიარს მწარე სიცილი აბესენტით და ორსული ქალები; რომელნიც აჩენენ მკერდსაც და მუცელსაც. და ეს Dies irae- იმ დამპალ ჭკუაზე, რომელსაც ოდესღაც მიწა ერქვა.

ლაჭორგზე უფრო ადრე კიდევ ბოდღერი მიმართავდა პოეზიას:
თქვენ სინაზის ანგელოსო
გაკანკალდებათ როდისმე ციება?

ეს იმის შემდეგ, როცა ბოდღერმა პირველმა დახრწნა სამყარო, ეს ის ბებრების კუბოა, რომელიც ასე აგავს ბავშვების კუბოს დაპატარავებით—და მართლა გასაკვირია მხატვარი სიკვდილის ამნაირი გულ-აჩვილება. პირველად პოეზიას ბოდღერიდან აუვიდა გახრწნის სუნი, ამის შემდეგ დაშლა არ შეჩერებულა. ასტრალი ძალღი გრძნობს დახსნის სუნს და იფხანს გვერდებს—მოლოდინში.

Les fleurs du Mal,
— Mal'aria.

რუსეთში პირველად ტიუტჩევმა იგრძნო ეს ბოროტი აყვავება. ეს არის ლექსი „Mal'aria“.
„მიყვარს ეს ღვთის რისხვა. უხილავათ ყველაფერში გათესლილი იღუმალი ბოროტება. ყვავილებში, მინის სიფაქიზე წყაროში და თვითონ რომის ცაში. ისევ მალალია ცის ლაქვარდი კიდევ მსუბუქად და ტკბილათ ინძრევა შენი გული, კიდევ უბერავს თბილი ქარი, ისევ ვარდების სუნთქვა,—მაგრამ ყველაფერი მაინც არის სიკვდილი.“

ეს იქ არის, სადაც გადამწვარ მიწას უერთდება კვამლი ცის ლაქვარდის იქ განცხრომით სიამეში ცხოვრობს სიგიჟე განწირული (Безумье жалкое).

საქართველო თავის ბუნებით კლასიკურ ეპოქაში იყო გამზადებული მალარიისთვის.

ყველაზე უფრო ალექსანდრიელი და ატაცებული ნამდვილი პოეტი თეიმურაზ მეფეს აქვს გაბაასება:

ღვდელის და მალარიის.

სიტყვები ამ ლექსის ძალიან პრომიტიულია, რომ მოყვანათ ღირდეს—აქ დასაფასებელია მარტო შეხება იდეის.

მე-XIX საუკუნის ულამაზესი ქალი მანანა ორბელიანიც სწერს ლექსს „დიპლოგი მალარიასთან“

ეს ლექსიც ძალიან პრიმიტიულია, აქაც მოცემულია მარტო მოტივი, მაგრამ ასანიშნავია.

ეს არის წინდაწინ მოცემული შესავალი წიგნის

„ორპირის ოქროპირი მალდარორი“.

ეს არის მანიფესტი მალდარორის.

აქვს გამართლება საქართველოში მოლდარორს.

მონოლოგი სიკვდილის და თავის მოწამელა მორიელის,

იმ ქვეყანაში სადაც „ვარდებულბულიანნი“ კიდევ პოემობენ,

სადაც იწერება ამდენი გულუბრყვილო პოემა და ამდენი

ნუგეშიანი ლექსი?.. სადაც არიან ისეთი დაიმედებული

ხალხი, რომ მოელიან ახალი ერა დაიწყოს პოეზიაში,

და ამას ნაჯახით გათლილ ლექსებით იწყებენ...

ამაზე ბევრი მსჯელობა დაარღვევს მოხსენების სტილს,

თუმცა აქ ისედაც ბევრია ზედმეტი თქმა. და როცა მე დავდიოდი

რიონის ფშანებში, ატეხილ ფშანებში, რომელსაც იორდანე დავარქვი

და რომლის კუნძულსაც ახალი პატმოსი, ჩემთან ერთად დადიოდენ

ლაფორგი, ტიტუტჩევი, ბოდლერი. და იმ ქვეყანაში სადაც ხალხი გადა-

შენდა, სადაც მხოლოდ ერთი ბაყაყების ოსკესტრი დარჩა, მე ვფიქრო-

ბდი პოეზიაზე—რომ პოეზია ბოლოს როგორც უკანასკნელ წყაროს ამ

ფშანს უნდა დაწაფებოდა. და აკი ამბობდა არტურ რემბო:

„მე თუ ევროპის წყალი მინდა: მსურს მხოლოდ ფშანი; ცივი და შავიო.

და იყო ეჭმეერი ჩვენება ცივებით გასიებულ ადამიანების, დავიწყ-

ებულ საყდრებს შეღამურები ესიენ, და ამორძალები დასეოდენ უზარ-

მაზარ ბაყაყებს, ამ ფოსფორით ადულდებაში როგორც უკანასკნელი

საყვირის ცემა ისმოდა მალალი ხმა მალდარორის;... ეს სიტყვებია ჩა-

წერილი იმ პოემაში, რომელსაც დაერქმევა „ორპირის ოქროპირი

მალდარორი“.

ლალის

მწიგნობა.

სიკვდილის და ციხის სივრცეში

მწიგნობა

საქართველო, 1970 წელი

F 893678

F 642
1922

25.000 826000